



2025. május 16. péntek – 5785. ijar 18.

www.frankel.hu

péntek 18:30 | o. 33. | gy. gy. 19:58 | szombat 10:00 | havdala 21.13

81/12

EMOR

(III. Mózes 21.1. – 24.23.)



A kohániták szolgálati szabályzatát írja elő, majd részletezi kik azok a kohániták, akik a szolgálatot teljesítik és milyen testi hibák által válnak erre alkalmatlanná. A szidra leírja, hogy mitől válik alkalmatlanná egy állat az áldozatként történő felhasználásra. Felsorolásra kerülnek Izrael ünnepei, a szombattól kezdve, Pészáchon át, egészen Szukkotig.

Hetiszakaszunk két témával foglalkozik. Az első részben a kohániták, az akkori papok életviteléről olvashatunk. Az Első és a Második Szentély idején a kohániták sokféle társadalmi és vallási feladatot töltöttek be. Tanító, orvos, bíró, stb. volt a kohen egy személyben. Így a testi és lelki tisztaságára ügyeltek. Nem mehetett halott közelébe (családtagjait kivéve), a testileg korlátozott (sánta, vak, stb.) nem szolgálhatott. Nem vehetett el elvált asszonyt (a főpap özvegyet sem), lánya paráználkodását szigorúan büntették. A próféta szerint a kohánitának az ég angyalaihoz kellett hasonlítania élete tisztaságában. “Mert a kohanita ajka tudást sugároz, Tóra tanítást kívánnak hallani tőle, mert a Seregek-urának angyala ő.” Ez a próféta mondat lehetővé teszi, hogy a Tóra által megkövetelt testi épség a kohanita papoknál talán szimbolikusan legyen értelmezhető. “Szólj Áháronhoz mondván, ha valakinek utódaid közül testi hibája van (pl. sánta), ne mutathasson be áldozatot Istennek”. Ha e mondatot átvitt értelemben is olvassuk, arra az eredményre jutunk, hogy a papnak vagy a mindenkori vezetőnek hibátlannak kell lennie, hogy a népet és Istent szolgálhassa. Amikor a próféták dorgálják a népet, elsősorban a vezető réteget értik alatta. “A nép vezetői megtévesztők... jaj nekik, kik a rosszat jónak mondják, a keserűt édesnek”. A kohanita, a vezető, mintaképpül kell szolgáljon az általa vezetett népnek. A Talmud szerint, ha a Bölcs (Talmid Cháchám) ruháján folt van, az halálos bűn. És nemcsak a ruháján... “Ne csináljanak kopaszságot fejükön, és szakálluk szélét ne borotválják le, testükön ne vágjanak bevágásokat.” “לא יקרחו קרחת בראשם ופאת זקנם לא יגלחו, ובבשרם לא ישרטו שרשט” A hetiszakasz második, nagyobbik része Izrael ünnepeivel foglalkozik. A három zárandok-ünnepnek kettős háttere van: mezőgazdasági és történelmi. Más szóval az Országgal és a nép múltjával kapcsolatosak. Pészách nemcsak az egyiptomi kivonulás, hanem a kalászerés, az első aratás ünnepe is. Sávutot a Tóraadás napja, és a zsengek ünnepe is. A sátoros ünnep egyben a betakarítás örömnapja. Csak a Tisri hónap két ünnepe, Ros Hásáná és Jom Kippur független az Ország jelenétől és a nép múltjától. A bűnbánó napok emberi és nemzeti tartalommal bírnak. Sokszor felvetődik napjainkban a kérdés: ki a zsidó. Népünk kétharmada az országon kívül él. Mi az, ami Izráelt és a diaszpóra 9-10 milliós zsidóságát EGY népi közösséggé teszi? A vallásos életet élő zsidóknál ez a kérdés nem áll fenn. A Tóra törvényei, a 613 parancsolat a közösség alapja. A probléma a vallása törvényeket be nem tartó testvéreinknél vetődik fel. Mi teszi az angol a francia, stb. zsidókat egy közösséggé, egy néppé? A zsidók együvé tartozásának egyik – talán legfontosabb – alapja, a zsidó naptár. A vallástalan zsidó életében is külön jelentőséggel bír e naptár két napja: Jom Kippur és a pészáchi Szédereste. Azok akik valamilyen formában azonosulnak e két nappal (a diaszpórában), azok népünkhöz tartoznak. Azonosulásuk egyet jelent a nép múltjával való közösségvállalással. E két nap szokásait és törvényeit jelöli meg a Tóra a “kárét”, a népből való kizárással kapcsolatban. “Minden személy, ki nem sanyargatja magát e napon (Jom Kippur) zárassék ki a nép sorából”. Ugyanez a kitétel áll Pészách ünnepére is. S valóban annak a zsidónak, akinek a diaszpórában ez a két nap nem jelent semmit, UTÓDAIT leírhatjuk népünk soraiból. Sokan – zsidók és nem zsidók – Izrael népet mint VALLÁSI közösséget könyvelték el. Magyarországon a zsidók “izraeliták” voltak, Németországban “Mózes vallású” németek, és a sort folytathatnánk... Csak egyet felejtettek el a népek és sokan közülünk, hogy a zsidó vallás NEMZETI VALLÁS. Szoros kötelékben áll Izrael országával és népi történelmével. Amikor a világ zsidósága akár a hideg országokban is – esőért imádkozik, akkor Erec Jisráel földjére kéri az esőt. Amikor Pészächtől Sávutig “omert” számlálnak, akkor az Ország első aratásától a későbbi (búza) aratásáig számlálnak 49 napot. A naptár, a zsidó naptár teszi egy néppé az Izraelben élő és a diaszpórában szétszórta zsidókat. És e naptár ünnepei fejezik ki legjobban az együvé tartozást. “És veszlek titeket az én NÉPEMMÉ és leszek nektek a ti Istenetek”.

szólj! Mármint a papoknak, hogy melyek a feltételei a szentszolgálatnak, és Izrael fiainak az ünnepekről, amelyek ezen szidrában soroltatnak fel. A hetiszakaszban többek között a napjainkat érintő omer-számlálásról is szó esik. “Számoljatok az ünnep másnapjától az omer bemutatása után hét teljes hetet. A hetedik hét után az ötvenedik napon új hálááldozatot mutassatok be az Örökkévalónak.” (Moz. III. 23/16-17.) Innen származik a pünkösöd szó, a görög pantacosta szó közvetítésével. Jelentése: ötven. Pészach, sok egyéb mellett, a kalászerés ünnepe is. A második napon be kellett mutatni a jeruzsálemi Szentélyben az első levágott árpakalászokat, a kénéket. Attól kezdve hét hetet számoltak, és az 50. nap a Sávutot, a búzaaratás ünnepe. Ez az az örömdetes várakozás, amely mezőgazdasági jellege mellett vallási tartalmat is nyert, mivel a Sávutot a kinyilatkoztatás, a Tóra adás ünnepe is. E kétszeresen is optimista, bizakodó hangulatot elrontotta, hogy e hónapokban számos drámai esemény zajlott le. Időszámításunk 135. évében

a Bar Kochba lázadás idején a harcokban és a járványban Rabbi Akíva több ezer tanítványa vesztette életét. Elestett Betár városa, a rómaiak a védők holttestét három évig nem engedték eltemetni. 1096-ban az első keresztes hadjárat vérengzései a Rajna menti településeket, hitközségeket érintették. 1648-ban a Chmelnicky-kozákok Ukrajnában rendeztek véres pogromokat. 1944-ben a német megszállás után a magyar favakból, városokból is tavasszal, kora nyáron, e hónapokban vagonírozták be és deportálták a zsidókat Auschwitzba és más koncentrációs táborokba. Ezért gyászosak ma az omer-számlálás napjai. A szidra az előzőek mellett hangsúlyozza, hogy az Örökkévaló nevét nem szabad megszentésteleníteni se káromlással, sem átkozódással, sem tisztességtelen magatartással. Az embertársak megkárosítása, becsapása, fajra és nemre való tekintet nélkül hillul haSem, Isten nevének meggyalázása, megszentéstelenítése, rendkívül súlyos bűn. Ezen sorokat, melyek erre figyelmeztetnek bölcseink úgy nevezték: Izrael Bibliája dióhéjban. Arra kell törekedni nap-mint nap, hogy megszenteljük parancsolatai betartásával az Örökkévaló Isten nevét.

Az Emor hetiszakaszban olvasható történet az egyiptomi apától származó istenkáromló isteni parancsot követő közösségi kivégzéséről felettébb zavarbaejtő. Nem csak a mai nyugati olvasók számára alighanem bántó brutalitása miatt, hanem azért is, mert nem értjük, miért oszt meg velünk bizonyos információkat a szöveg, másokat miért hallgat el. Miért kell tudnunk az elkövető származásáról annak ellenére, hogy ezen kívül semmit sem tudunk meg a személyéről? Shlomo Riskin szerint azért, mert a történet a vegyesházasságokból származó zsidók helyzetéről szól, a frusztrációikról, amelyek a közösség és végső soron akár Isten ellen is fordíthatják őket, illetve arról, hogyan tudja egy befogadó zsidó közösség mindennek elejét venni. Riskin olyan midrásokat (hagyományos kommentárokat) idéz, amelyek tudni vélik, ki volt a félig zsidó, félig egyiptomi istenkáromló anyja és apja. Ezen források szerint az apa az az egyiptomi munkafelügyelő volt, akit Mózes agyonüt pályája elején, azért, hogy megvédje tőle a bántalmazott héber rabszolgát. Ez még sokkal bonyolultabbá és terheltebbé teszi a férfi viszonyát a zsidó néphez, Riskin szerint a midrás az eset lelki hátterére világít rá. Az édesanya neve Slomit, Dibri lánya szöveg szerint, ez pedig beszélő név, a „béke” és a „beszéd” szóra utal, egy kommentár szerint azért, mert az asszony folyton mindenkinek előre köszönt (sálom-ot mondott). Vagyis úgy viselkedett még a zsidó édesanya is, mint aki alárendelt helyzetben van és mindenre kész azért, hogy befogadják. A szöveg elején az áll, hogy a bűnt majd elkövető férfi „kimegy”, egyes értelmezők szerint Izrael táborát hagyja el, Riskin szerint talán dühösen és csalódottan. Ez az érzés, ez a frusztráció vezethet majd az agresszióhoz, a verekedéshez is és ennek folyományaként a blaszfémiahoz. A bűnt így is-úgy is elkövette és felelnie kell érte, de osztozik a közösség is a bűnében, mert nem fogadták maguk közé. Ahogy a bűnbakra rá kell tennie a főpapnak a kezét, mielőtt elbocsátja a pusztába, a közösségnek is rá kell tennie a kezét a bűnös fejére, mielőtt megkapja a büntetését, hogy vigye el magával az ő bűnrészségüket is. Az istenkáromló is részben bűnbakká válik, a Tóra jelzi, hogy nem ő az egyedüli felelőse mindannak, ami történt. Vegyesházasságokból származó, a zsidó néphez tartozni kívánó társaink kirekesztése, megbélyegzése nem csak ellenük elkövetett vétek, de könnyen istenkáromlásban is bűnrészessé tehet minket, nagyon súlyos bajok forrásává válhat, ezért vagyunk kötelesek befogadó közösségeket építeni.

Hosszú ideig tartott, hogy a hetiszakaszokat olvasva ne érezzem úgy, mintha egy Tarantino filmet néznék; félszemmel hunyorogva, próbálva elkerülni a véres kegyetlen jeleneteket. Az Emor hetiszakasszal is hasonlóképpen jártam, meg kellett tanulnom az írott szöveghez ösztönösen hozzáképzelt vizuális tartalomtól elvonatkoztatni. A magyarázatokra koncentráció nyújtott ebben segítséget, ezért most önkényesen kiragadok egy elemet: a káromlást, káromkodást. Miért van szükségünk a káromkodásra? Gyermekkorunk óta halljuk, hogy sem vallási, sem társadalmi szempontból nem illő káromkodni. Nagyanyám azt mondta, ha egy lány káromkodik, az olyan, mintha varangyosbékák ugrálnának ki a száján. Ez nyilvánvalóan egy gender-alapú, illetve ahhoz kapcsolódó esztétikai elvárás a lányokkal szemben, hívő lévén, vallási érveket is felhozhatott volna ellene, mármint a káromkodás ellen úgy általában – ami, mint tapasztalhatjuk, csak egy lépésre van az istenkáromlástól. De miért káromkodunk annyit mégis? Valamint: Miért került áttételesen, rejtett formában az istenkáromlás a hétköznapi káromkodások közé? Feszültségevezetésnek, a düh kifejezésére például kifejezetten alkalmas, ha megfelelő mennyiségben és minőségben használunk káromkodásokat. Szitkozódunk, rágalmazunk, káromkodunk, ahogy a blaszfémia szó is magában foglalja a káromló, rágalmazó beszéd jelentését. A vallási káromkodások rejtett formában átszüremlenek a hétköznapi szitkozódásba, feltehetően a vallási tiltás miatt rejtett formában. Ilyenek például a „tabarnak”, „sacrament” franciául vagy magyarul a „A teringettét!” vagy az „A mindenségit!” vagy a „Azt a kutya meg a macska!” utóbbinál a kutya, mint Isten nevének helyettesítője jelenik meg. Továbbá „Azt a hét meg a nyócat!” az pedig „A hétszentségit!” finomított változata. Sok az Istennel kapcsolatos káromkodásunk, vagy akár az étellel kapcsolatosak, ami ugye vallási szempontból ismét Isten létevel kapcsolatos, lásd teremtő. Végtelen a sor. A tiltás egyik formája például az, ha azt állítjuk, hogy ha Istent káromlod, magadat szidod. Már csak a magunk egészsége miatt is törekedjünk a tiszta szép beszédre, ahogy Esterházy mondja A szavak csodálatos életéből című írásában: „Itt valamit meg kell jegyezni. Hogy én úgy tanultam, hogy a káromkodás az az Isten káromlása, nem egyszerűen a csúnya beszéd, de, nézve a tudós szótárakat, ma ez általában a trágárságot jelöli. Azt a régi káromkodást, azt semmilyen formában nem tűröm, a sejtjeim nem tűrik. Fizikai rossz hallanom. Azt hiszem, még sose káromkodtam. Egy kivételt engedtek meg ezek a pápista sejtje, a tüneményes Vargha Balázs egy örökéletű kétsorosát: Ez is tanít: Az istenit!”

HÍREK A VILÁGBÓL

A Fiumei úti sírkertben emlékeztek meg az oroszok náci felett aratott győzelméről. https://bzsh.hu/2025/05/09/a-fiumei-uti-sirkertben-emlekeztek-meg-az-oroszok-nacik-felett-aratott-gyozelmerol/
XIV. Leó pápa: Továbbra is erősíteni szeretném a Katolikus Egyház és a zsidó közösség közötti köteléket. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/kozelet/xiv-leo-papa-tovabbra-is-erositeni-szeretnem-a-katolikus-egyhaz-es-a-zsido-kozosseg-kozotti-koteleket
Erdészként dolgozott Adolf Eichmann a világháború után. https://mult-kor.hu/erdeszkent-dolgozott-adolf-eichmann-a-vilaghaboru-utan-20250511
Az elmúlt másfél év alatt Kanada a nyugati világ egyik legantiszemitább országává vált. https://www.szombat.org/politika/erik-a-pogrom-kanadaban
A titkos hálózat, amely segített a München utáni „Isten haragja” hadműveletben a Moszadnak. https://ujkelet.live/2025/05/15/a-titkos-halozat-amely-segitett-a-munchen-utani-isten-haragja-hadmuveletben-a-moszadnak/
Vezető és Megvezető. https://magyarnarancs.hu/kritika/vezeto-es-megvezeto-276366
Az ír közmédia vitatná Izrael Eurovíziós dalfesztivális részvételét. https://444.hu/2025/05/09/az-ir-kozmedia-vitatna-izrael-eurovizios-dalfesztivalos-reszvetelet
Ballisztikus rakétákkal vették célba Jeruzsálemet. https://www.atv.hu/kulfold/20250514/jeruzsalem-raketatamadas-huszi-izrael/
A Wizz Air visszatér a Ben-Gurion repülőtérre: május 15-től újraindítja járatait Izraelbe és onnan. https://izraelinfo.com/2025/05/14/a-wizz-air-visszater-a-ben-gurion-repuloterre-majus-15-tol-ujrainditja-jaratait-izraelbe-es-onnan/
A KLM újraindítja az izraeli járatait. https://bzsh.hu/2025/05/15/a-klm-ujrainditja-az-izraeli-jaratait/
A művészet tolmácsol – Beszámoló a Zachor Alapítvány pályázatának záróeseményéről. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/oktatas/a-muveszet-tolmacsol-beszamolo-a-zachor-alapitvany-palyazatanak-zaroese menyerol
Sírköveket törtek össze és náci jelképeket festettek a síremlékekre egy aradi zsidó temetőben. https://kibic.hu/2025/05/15/sirkoveket-tortek-ossze-es-naci-jelkepeket-festettek-a-siremlekekre-egy-aradi-zsido-temetoben/
Donald Trump amerikai elnök csütörtökön Katarban kijelentette, hogy a Hamász palesztin iszlamista terrorszervezet által elkövetett 2023. október 7-i támadás a “világtörténelem egyik legrosszabb napja” volt, és a “Hamászt el kell intézni”. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/donald-trump-a-hamaszt-el-kell-intezni
A kritika után: A hadsereg haredi dezertőrök letartóztatására is készül. https://ujkelet.live/2025/05/15/a-kritika-utan-a-hadsereg-haredi-dezertorok-letartoztatasa-is-keszul/
Egy keszthelyi fideszes képviselő is megosztotta a Dobrev Kláráról terjesztett fajelméleti tartalmat. https://24.hu/belfold/2025/05/15/keszthely-fidesz-fajelmelet-fajelmelet-dobrev-nemes-klara/
London: antiszemita botrányba keveredett a korábbi focisztár. https://infostart.hu/kulfold/2025/05/15/london-antiszemita-botranyba-keveredett-a-korabbi-focisztar
Cahal: Azonosítottuk az 1949-ben elesett katonánk, Arthur Gassner sírhelyét. https://izraelinfo.com/2025/05/15/tzeela-gez-egy-elorehaladott-terhessegben-levo-no-eletet-vesztette-egy-merenyletben-ciszjordaniaban-hirszuret/
Izrael arra kéri a Nemzetközi Büntetőbíróságot, hogy vonja vissza a Netanjahu elleni elfogatóparancsot. https://bzsh.hu/2025/05/14/izrael-arra-keri-a-nemzetkozi-buntetobirosagot-hogy-vonja-vissza-a-netanjahu-elleni-elfogatoparancsot/
Rabbi Akiva tanítványai és az egyén-közösség egyensúlya. https://mazsihisz.hu/a-zsidosagrol/judaizmus/rabbi-akiva-tanitvanyai-es-az-egyen-kozosseg-egyensulya
Lázár János nemzeti emléknek minősülő műemlékké nyilvánítaná a XII. kerületi turulszobrot. https://kibic.hu/2025/05/13/lazar-janos-nemzeti-emleknek-minosulo-muemlekke-nyilvanitana-a-xii-kerületi-turulszobrot/
“A kóser vágás betiltása után a mohélok zaklatása egyértelmű figyelmeztető jel a belga zsidók számára” – mondta Menachem Margolin rabbi, az Európai Zsidó Szövetség vezetője. https://www.szombat.org/politika/a-belga-rendorseg-elkobozta-a-vallasos-zsidoktol-a-korulmeteleshez-szukseges-eszkozeiket
Masszív támadások Gázában, hajsza a terrorista után és likvidálások. https://ujkelet.live/2025/05/15/massziv-tamadasok-gazaban-hajsza-a-terrorista-utan-es-likvidalasok/
Ritka felvétel: tigrisgörény – Izrael legkisebb ragadozója – a Negevben. https://izraelinfo.com/2025/05/12/ritka-felvétel-tigrisgoreny-izrael-legkisebb-ragadozoja-a-negevben/
Épp a kórházba ment a terhes izraeli nő, amikor egy palesztin terrorista tüzet nyitott rájuk. https://444.hu/2025/05/15/epp-a-korhazba-ment-a-terhes-izraeli-no-amikor-egy-palesztin-terrorista-tuzet-nyitott-rajuk

